

або удосконалення своєї творчої, наукової праці. Виконуючи реферат за темою, студенту необхідно логічно сам організуватися та логічно підготуватися до викладення матеріалу. Студент визначає: об'єкт і предмет дослідження; послідовність їх вирішення; застосування певних методів та прийомів, як правило опираючись на своє уявлення проблематики та наукового дослідження. Цей підхід і є тою цінністю, заради якою така форма, як реферат, є необхідною для етапного розвитку молодого фахівця, спеціаліста.

Отже, логічний задум, оцінка явищ, об'єктів, предмету, методів, прийомів, викладення своїх думок на паперів в аудиторії, можливість проявити себе в самостійній первісній науковій праці, дослідницькій роботі – є цінною не тільки для викладача, який приймає це, як похвалу своєї праці, а і для студента – підвищення своєї самооцінки, бажання стати кваліфікованим спеціалістом, виправдати надії навчання.

УДК 378.14

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ЧАСТИНА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Лисенко А.О., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Самостійна робота являє собою особливу, вищу ступінь навчальної діяльності. Вона обумовлена індивідуальними психологічними відмінностями учня, особистісними особливостями і вимагає високого рівня самосвідомості. Така робота може здійснюватися як в позааудиторний час, так і на аудиторних заняттях в письмовій або усній формі.

Самостійна робота учнів є складовою частиною навчальної роботи і має на меті закріплення і поглиблення отриманих знань та навичок, пошук і придбання нових знань, в тому числі з використанням автоматизованих навчальних систем, а також виконання навчальних завдань, підготовку до майбутніх занять, заліків та іспитів. Організовується, забезпечується і контролюється даний вид діяльності студентів відповідними кафедрами.

Самостійна робота призначена не тільки для оволодіння кожною дисципліною, а й для формування навичок самостійної роботи взагалі, в навчальній, науковій, професійній діяльності, здатності приймати на себе відповідальність, самостійно вирішити проблему, знаходити конструктивні рішення, вихід із кризової ситуації і тому подібне. Значимість самостійної роботи виходить далеко за рамки окремого предмета, в зв'язку з чим випускаючі кафедри повинні розробляти стратегію формування системи умінь і навичок самостійно й роботи. При цьому слід виходити з рівня самостійності абітурієнтів і вимог до рівня самостійності випускників, з тим щоб за весь період навчання достатній рівень був досягнутий.

Згідно нової освітньої парадигми незалежно від спеціалізації і характеру роботи будь-який початківець фахівець повинен володіти фундаментальними знаннями, професійними вміннями та навичками діяльності свого профілю, досвідом творчої та дослідницької діяльності за рішенням нових проблем, соціально-оціночної діяльності. Дві останні складові освіти формуються саме в процесі самостійної роботи студентів. Крім того, завданням кафедр є розробка диференційованих критеріїв самостійності в залежності від спеціальності та виду діяльності.

Головними особливостями організації навчання в вузі є специфіка застосовуваних методик навчальної роботи і ступінь самостійності учнів. Викладач лише спрямовує пізнавальну активність студента, який сам здійснює пізнавальну діяльність. Самостійна робота завершує завдання всіх видів навчальної роботи. Ніякі знання, не підкріплені самостійною

діяльністю, не можуть стати справжнім надбанням людини. Крім того, самостійна робота має виховне значення: вона формує самостійність не тільки як сукупність умінь і навичок, а й як рису характеру, яка відіграє суттєву роль в структурі особистості сучасного фахівця вищої кваліфікації. Тому в кожному вузі, на кожному курсі потрібно ретельно відбирати матеріал для самостійної роботи студентів під керівництвом викладачів. Форми такої роботи можуть бути різними - це різні типи домашніх завдань. У навчальних закладах можна складати графіки самостійної роботи на семестр, які стимулюють, організують і змушують раціонально використовувати час. Робота повинна систематично контролюватися викладачами. При розподілі завдань студенти отримують інструкції по їх виконанню, методичні вказівки, посібники, список необхідної літератури.

Співвідношення часу, відведеного на аудиторну і самостійну роботу, в усьому світі становить 1: 3,5. Така пропорція ґрунтується на величезному дидактичному потенціалі цього виду навчальної діяльності студентів. Самостійна робота сприяє поглибленню і розширенню знань, формування інтересу до пізнавальної діяльності, оволодіння прийомами процесу пізнання і розвитку пізнавальних здібностей. Відповідно до цього самостійна робота студентів стає одним з основних резервів підвищення ефективності підготовки молодих фахівців у ВНЗ.

Отже, для організації та успішного функціонування самостійної роботи студентів необхідні, по-перше, комплексний підхід до організації такої діяльності за всіма формами аудиторної роботи, по-друге, поєднання всіх рівнів самостійної роботи, по-третє, забезпечення контролю за якістю виконання і, нарешті, форми контролю. Самостійна робота виконується студентами в різних ланках процесу навчання: при отриманні нових знань, їх закріпленні, повторенні і перевірці. Систематичне зменшення прямої допомоги викладача служить засобом підвищення творчої активності учнів.